Kolumbán Csilla – Bartalis Kata-Szilvia

Színpadra alkalmazott bibliai történetek

Színházi és vallási nevelés ötvözése

„*Tékozló fiúként megérezni azt, hogy az Atyához bármikor visszatérhetek, mert ő tárt karokkal vár, nagy önbizalmat ad a mindennapjaimban*" – állította az egyik ötödik osztályos gyermek egy olyan színjátszó projekt végén, amelynek alapjául a szentírás egy közismert története szolgált. Kétségtelen, hogy a hitbeli növekedés a személyiségfejlődést is segíti, és mindez egy, az értékek mentén nevelkedő új nemzedék képét vetíti előre. Hittan és földrajz szakos tanárként, illetve színházpedagógus és nyelvtanárként kiemelten fontosnak tartjuk az esztétikai nevelést, amit az iskolai vallásórák keretében is meg lehet valósítani. Kollégáinkat is biztatjuk, hogy bátran „találkoztassák" a vallásos és a színházi nevelést, mert ilyen módon – az előzőek értelmében – gyermekeink és fiataljaink hitéletét és személyiségfejlődését segítik.

A következőkben előbb elméleti síkon körvonalazzuk egy újszerű elgondolás, az ún. SAFARI-modell alapvető irányait, majd – a *Módszerkosár* rovatban – egy gyakorlati példát is mutatunk. Ezzel talán más, hasonló gyakorlati alkalmazáshoz is támpontokat adunk.

Hogyan kapcsolódik a színházpedagógia a vallásos neveléshez?

Az V–VIII. osztályos római katolikus hittan tanterv is hangsúlyozza a tapasztalati tanulás fontosságát, a hitélményhez juttatást, a személyes és közösségi élet értékeinek ápolását, a megszerzett elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazását. Olyan módszerek és stratégiák alkalmazása javasolt, amelyek kiemelik a tanulók lelki gondjait, létértelmezési kérdéseit, induktív és problematizáló módon vezeti rá őket a megoldások megfogalmazására. Ezek egyúttal a kreativitást, az emocionális és a szociális képességek fejlesztését is előtérbe helyezik. A mai vallásóráknak is egyértelműen gyermekközpontúaknak kell lenniük, az iskolai vallásórákon is mindenképpen a gyerekeké kell legyen a főszerep.

Klippert német pedagógus, a modern iskolai rendszer úttörője átalakulóban levő fiatal generációkról beszél, akik már szinte képtelenek a padban ülő, csendben hallgató és odafigyelő magatartásra (Klippert, 2002). A mai gyerekeket interaktív módszerekkel, a saját tapasztalatokon alapuló tanulási folyamatokkal lehet a leginkább motiválni. A projektszerűen is alkalmazható színházpedagógia kiváló lehetőség erre, és a vallásos neveléshez is több ponton kapcsolódik.

Weintz három dimenzióban tárgyalja a színházi nevelés egyénre gyakorolt hatását: az önképzés által, a szociális fejlődés és az esztétikai élménynyújtás szintjén (2008, 122). A továbbiakban ezeknek a vallásos neveléssel való ötvözését tárgyaljuk.

A színházpedagógia és a vallási nevelés célkitűzései

1. „Vallás és életút". Önképzés a vallási nevelésben

A színház-pedagógiai foglalkozások középpontjában az egyén áll. Ezek által jobb önismeretre és önelfogadásra nevelünk, ami az önbizalom alapja is. Hitünkkel kapcsolatos kérdéseink, kétségeink, sőt hibáink tudatosítása is mind az önképünk, egyéniségünk fejlődését, alakulását szolgálja. Az önismereti gyakorlatok által nemcsak testünket, személyiségünket és gondolatainkat érzékeljük intenzívebben, de megtanuljuk ki is fejezni gondolatainkat, a verbális és nonverbális interakciók során kifejezőkészségünk is fejlődik. A beszédtechnika és ez esetben a speciális szókincs fejlesztése szintén fontos, hiszen a vallásos életben sajátos szókincset használunk.

2. „Közösségi hit". Szociális készségek fejlődése a vallási nevelésben

A színházi nevelés nagymértékben hozzájárul a résztvevők empátiájának, toleranciájának és más szociális készségeinek fejlesztéséhez. A közös munka során nemcsak önmaguk, de társaik belső világát is jobban megismerik. Ezek a közösségformáláshoz nyújtanak nagy segítséget. A társba, a csoportba vetett bizalom kialakításához, fejlesztéséhez a különböző bizalomjátékok vagy kooperációs feladatok segíthetnek. A vallási nevelésben fontos, hogy a gyermek megtapasztalja az igazi közösség erejét, fontos látnia, milyen sok függ attól, hogy miként kezeljük egymás érzéseit, sebeit vagy a nekünk nem tetsző tetteit. Augusto Boal brazil színházújító az „elnyomottak színházát" és annak módszereit

építette fel. Az általa használt „állókép-színház" különböző technikái jól alkalmazhatók a kapcsolatteremtés tanulására és a konfliktuskezelésre, amelyekre az iskolai hittanórák keretében is figyelnünk kell. A vallástanítás tanterve is hangsúlyt fektet mindezekre. A projektmunka végén bemutatásra kerülő előadás kihívás mindenki számára, az arra való készülődés erősíti a csoportszellemet is.

3. Bibliai történetek mint az esztétikai élmény forrásai

A színházpedagógiai tevékenység során esztétikai élményben is részük van a tanulóknak. A különböző karakterek megformálása közben saját személyiségük is alakul. A következő kérdések nagy valószínűséggel mindenkiben felmerülnek: *Mi az, ami engem összeköt ezzel a karakterrel? Miben hasonlítunk? Miben különbözünk egymástól?* Ilyen és hasonló kérdések megválaszolásakor indul be az esztétikai formálódás folyamata. Ehhez feltétlenül szükség van a személyes tapasztalatra, ami által a gyerekeknek lehetőségük nyílik átélni, majd sajátjukká formálni a szentírásból választott történeteket.

Irodalom

Klippert, H. (2002): *Eigenverantwortliches Arbeiten und Lernen. Bausteine für den Fachunterricht.* 3. Auflage. Beltz Verlag, Weinheim und Basel.

Weintz, J. (2008): *Theaterpädagogik und Schauspielkunst. Ästhetische und psychosoziale Erfahrung durch Rollenarbeit.* Schibri-Verlag, Uckerland.